

La recerca en comunicació a Catalunya. Estat de la qüestió

Marta Civil i Serra

Observatori de Polítiques de Comunicació de l'Institut de la Comunicació
de la Universitat Autònoma de Barcelona (OPC InCom-UAB)

La recerca en comunicació a Catalunya està condicionada, durant el bienni 2011–2012, per una davallada de la inversió pública en R+D, que en el cas de la Generalitat de Catalunya es concreta en una reducció del pressupost de la Direcció General de Recerca d'un 11,8% entre el 2010 i el 2012. Aquest fet obliga a replantejar el model de recerca català, marcat per l'esforç de coordinació amb les polítiques estatals i europees per definir els temes estratègics i indicadors que permetin mesurar l'abast de les investigacions i els nivells de transferència a la societat. Per aprofundir en la recerca en comunicació elaborada els anys 2011 i 2012 a Catalunya, l'autora se centra en els projectes competitius finançats pel Ministeri d'Economia i Competitivitat i en les tesis doctorals de comunicació defensades a les universitats catalanes, que durant aquest bienni quasi es dupliquen respecte al període anterior.

CIVIL I SERRA, Marta (2013): "La recerca en comunicació a Catalunya. Estat de la qüestió", a CIVIL I SERRA, Marta; BLASCO GIL, José Joaquín; GUIMERÀ I ORTS, Josep Àngel, eds.: *Informe de la comunicació a Catalunya 2011–2012*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Col·lecció Lexikon Informes, 3, pàgs. 329–352. e-Pub gratuït a <http://www20.gencat.cat/docs/EADOP/Publicacions/Continguts/epubs/lexikon/InformeDeLaComunicacioACatalunya11-12.epub>

1. Introducció

Durant el bienni 2011–2012, la crisi econòmica condiona el panorama de la recerca científica en general, i les administracions catalana, espanyola i europea s'esforcen per dissenyar documents estratègics i presentar indicadors que permetin avaluar la investigació i també la productivitat, al mateix temps que redueixen la inversió pública en recerca i desenvolupament (R+D). Aquest fet ha obligat els investigadors i centres de recerca a seguir fent un gran esforç per buscar vies alternatives de finançament, ja sigui mitjançant el patrocini privat o explorant noves fórmules de micromecenatge o d'àngels inversors.¹

Com en edicions anteriors, el capítol s'estructura en sis apartats. El primer apartat és metodològic i el segon està dedicat als principals actors de la recerca. El tercer analitza la política científica catalana en el context espanyol i europeu, amb una atenció especial als documents prioritaris aprovats durant el bienni i als projectes competitius d'R+D finançats pel govern estatal en la convocatòria anual de projectes de recerca fonamental no orientada.² Les tesis doctorals en comunicació defensades a les universitats catalanes els anys 2011 i 2012 ocupen el quart apartat, amb una reflexió sobre les temàtiques tractades i en quins departaments s'han defensat. El cinquè apartat fa un breu repàs a les novetats sobre publicacions periòdiques especialitzades, en un bienni marcat per l'aparició de noves iniciatives, especialment en l'àmbit de la comunicació empresarial. El capítol es tanca amb un apartat de conclusions i dels principals reptes de futur, seguit per una compilació de les tesis doctorals defensades en un moment en el qual, després de dos biennis d'estabilitat es passa de 54 tesis del bienni 2009–2010 a les 90 defensades els anys 2011 i 2012.

2. Els actors de la recerca

La recerca en comunicació a Catalunya s'ha seguit desenvolupant durant el bienni, tal com recollim en les dues edicions anteriors de l'*Informe de la comunicació a Catalunya*, per mitjà de tres grans grups d'actors: els professors i investigadors universitaris, que elaboren recerques individuals i en equip; les institucions i empreses, de caràcter públic i privat, que encarreguen recerques considerades d'interès per a la societat i també per resoldre problemes concrets del seu àmbit d'actuació, i les associacions científiques especialitzades.

En el bienni 2011–2012 augmenta l'interès de diverses associacions professionals de l'àmbit de la comunicació per donar suport i activar estudis que permetin obtenir un mapa de l'estat del sector, en plena crisi, amb vies alternatives d'actuació tant en l'àmbit formatiu com en el professional. Destaquen, en aquest aspecte, l'*Anuari Mèdia.cat* sobre els silencis mediàtics, elaborat pel Grup de Periodistes Ramon Barnils i finançat a través de micromecenatge;³ o l'encàrrec del Col·legi de Periodistes de Catalunya a l'equip Digilab. Media, Strategy and Regulation (URL),⁴ l'any 2012, per establir una diagnosi sobre la situació laboral de la professió periodística a Catalunya. També cal destacar la Mesa Sectorial dels Mitjans de Comunicació, impulsada per la Plataforma en Defensa dels Mitjans de Comunicació Social, que el

1. El concepte d'àngel inversor (*business angel*) és originari dels Estats Units, durant la dècada dels seixanta del segle xx, però a Catalunya és un moviment que sorgeix sobretot a partir dels anys 2000. Es tracta d'una persona —empresari— amb capacitat econòmica per invertir en una empresa potencialment innovadora i que aporta també els seus coneixements de gestió i planificació. A Catalunya, l'agència per a la competitivitat de l'empresa (ACCIÓ) de la Generalitat de Catalunya organitza trobades empresarials per posar en contacte emprenedors amb xarxes d'àngels inversors.

2. En aquesta edició de l'informe no aprofundim en els grups reconeguts per la Generalitat de Catalunya en l'àmbit de comunicació, perquè els que recollim en l'edició anterior segueixen vigents fins a la finalització del Pla de Recerca i Innovació 2010–2013, el 31 de desembre de 2013.

3. Font: MÈDIA.CAT [En línia]. www.webcitation.org/6I4z8Hs6A

4. Micó, Josep Lluís (2012): *Ninxols d'ocupació per a periodistes: crisi, oportunitats en el sector i necessitats de formació* [En línia]. Barcelona. Col·legi de Periodistes; Digilab. Media, Strategy and Regulation (URL). www.webcitation.org/6HT1SAx0t

maig de 2013 presentava unes *Propostes d'actuació davant la crisi del sector de la comunicació*.⁵

En l'àmbit de les associacions científiques, la Societat Catalana de Comunicació (SCC), filial de l'Institut d'Estudis Catalans, segueix essent un referent en l'àmbit acadèmic. Entre les seves activitats principals destaquen les jornades anuals sobre la recerca i innovació docent en comunicació als Països Catalans, obertes a la participació d'investigadors de Catalunya, Andorra, el País Valencià i les Illes,⁶ mentre que l'Institut d'Estudis Catalans es converteix en una de les seus de l'Acadèmia Europea el desembre de 2012 i consolida l'Observatori de la Recerca Meridià.⁷

Per la seva part, l'Associació Espanyola d'Investigació de la Comunicació (AE-IC) impulsa una revisió sobre la política científica en comunicació que també té en compte reivindicacions històriques que s'havien demanat des de grups de recerca i universitats catalanes, com pot ser la sol·licitud d'actualització dels codis Unesco, una nomenclatura internacional per classificar els camps i les disciplines de la ciència i la tecnologia, fonamental a l'hora de definir l'àmbit temàtic d'una tesi o d'un projecte d'R+D (AE-IC, 2012). A tall d'exemple, en aquests moments l'àmbit de Periodisme (ciències socials) no té un camp específic propi i queda inclòs a dins d'Història (del Periodisme), a la branca d'humanitats. Això ha fet que molts acadèmics hagin d'ubicar la seva recerca sobre periodisme a l'epígraf "Sociologia de la comunicació", per tal que no deixi de ser computada com a ciències socials, una branca diferent de les arts i les humanitats.

Paral·lelament, el Consell de l'Audiovisual de Catalunya, que impulsava els ajuts anuals a projectes de recerca i els premis CAC a la investigació sobre comunicació audiovisual, també pateix retallades i no pot assumir el cost econòmic que suposen.

En l'àmbit universitari, l'Associació Catalana d'Universitats Públiques (ACUP) s'ha convertit en un actor destacat, que té com a objectiu influir en el contingut de futures normatives i la necessitat de revisar, entre altres temes, la durada dels graus (que a Espanya és de quatre anys, mentre que a la majoria de països europeus és de tres) i, en conseqüència, ampliar el període de formació de màsters i doctorats.⁸ Durant el bienni, l'ACUP ha impulsat, amb la Fundación Conocimiento y Desarrollo, l'estudi *Higher education in regional and city development. The autonomous region of Catalonia*, elaborat per l'Organització per a la Cooperació Econòmica i el Desenvolupament (OCDE), que analitza el paper de les universitats i la recerca en el desenvolupament de Catalunya. Entre les conclusions, l'estudi afirma que "les universitats catalanes han fet un progrés rellevant pel que fa a la generació de coneixement, però cal millorar-ne la difusió."⁹ Durant el bienni s'ha consolidat la convocatòria RecerCaixa, una iniciativa publicoprivada de l'ACUP i l'Obra Social "la Caixa", però en les dues primeres edicions no ha finançat cap projecte de recerca de comunicació.

En l'àmbit de les càtedres universitàries, que dediquen part de la seva activitat a la recerca, durant el bienni neix la Càtedra Unesco-Unaoc-Unitwin on Media and Information Literacy and Cultural Dialog,

5. Per a informació complementària vegeu el capítol "Els estudis universitaris de comunicació" d'aquest mateix informe.

6. Font: SOCIETAT CATALANA DE COMUNICACIÓ (SCC) [En línia]. www.webcitation.org/6I4yj0QLm

7. Font: OBSERVATORI MERIDIÀ (IEC) [En línia]. www.webcitation.org/6I6Gd0CUu i www.webcitation.org/6I6vZlJA0

8. Per a més informació vegeu el capítol "La recerca i els estudis de comunicació a Catalunya. Estat de la qüestió (2007–2008)" de l'*Informe de la comunicació a Catalunya 2007–2008*.

9. Font: ACUP [En línia]. www.webcitation.org/6I5ICNzKI

**Durant el bienni,
la Comissió
Europea dedica
un gran esforç a
conscienciar els
estats membres
que no només és
important obtenir
finançament per
poder dur a terme
una recerca, sinó
que se n'han de
poder comunicar
bé els resultats**

vinculada al Gabinet de Comunicació i Educació del Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació (UAB), que se suma a les dues ja existents: la Càtedra Unesco de Comunicació (InCom-UAB), fundada l'any 1989, i que va ser la primera de comunicació a nivell mundial, i la Càtedra Internacional URV/Repsol d'Excel·lència en Comunicació, creada l'any 2007, fruit de la implantació dels estudis de comunicació a la universitat tarragonina.

3. Les polítiques de recerca en comunicació a Catalunya en el context espanyol i europeu

3.1. Europa: del setè programa marc al nou programa Horitzó 2020, amb un esforç per impulsar l'accés obert a la ciència

Durant el bienni 2011–2012, la Comissió Europea manté el setè programa marc 2007–2013, com a una de les vies principals de finançament de recerca en l'àmbit universitari, però també obert al sector empresarial privat. Paral·lelament, fa un balanç del que ha suposat la implantació del programa per acabar de definir els continguts del proper programa Horitzó 2020¹⁰, que es proposa coordinar les prioritats i estratègies dels diversos estats membres, i que entrarà en vigor l'1 de gener de 2014. En aquest context, en el qual l'objectiu que la inversió en R+D a Europa difícilment podrà passar del 2% l'any 2009 al 3% del PIB l'any 2020, tal com pronosticava la Comissió Europea en finalitzar el bienni anterior, el febrer de 2011 s'aprova el llibre verd *From challenges to opportunities: towards a common strategic framework for European Union research and innovation funding*.¹¹

Durant el bienni, la Comissió Europea també dedica un gran esforç a conscienciar els estats membres que no només és important obtenir finançament per poder dur a terme una recerca, sinó que se n'han de poder comunicar bé els resultats. Per aquest motiu aprova un document titulat *Communicating EU research & innovation. A guide for project participants* (EUROPEAN COMMISSION, 2012), que ha de servir com a punt de partida per millorar la comunicació de la ciència, un dels eixos principals dels propers anys, per enfortir també la visibilitat de la recerca europea en el mercat global.

Tot i que aquest capítol no es proposa analitzar tots els projectes europeus de les diverses convocatòries competitives, cal destacar el projecte Integrated Journalism in Europe, dirigit per l'investigador del Grup de Recerca en Periodisme de la Universitat Pompeu Fabra, Salvador Alsius, que va rebre finançament del setè programa marc, l'any 2012. La Universitat Pompeu Fabra es converteix així en el líder d'un projecte europeu en comunicació, després de l'experiència d'haver-se incorporat formalment en qualitat de membre associat, l'any 2011, al projecte MediaAct (Media Accountability and Transparency in Europe), dut a terme en catorze països i finançat per la Unió Europea, a la convocatòria de l'any 2009.¹²

Cal destacar que Catalunya és la primera comunitat autònoma espanyola en lideratge d'activitats del setè programa marc de la Unió

10. Font: COMISSIÓ EUROPEA: Horizon2020 [En línia]. www.webcitation.org/6I6wYaMj1

11. Font: COMISSIÓ EUROPEA [En línia]. www.webcitation.org/5zEicobcv

12. Per a més informació sobre aquests dos projectes vegeu GRUP DE RECERCA EN PERIODISME (UPF) [En línia]. www.webcitation.org/6I3K6SivX

Europea durant els anys 2007 a 2010 i la segona en xifra de fons rebuts (383,7 milions d'euros, que suposen un 29%), només superada per la Comunitat de Madrid (amb 410 milions d'euros i un 31% sobre el total) (ACUP, 2012: 16).

3.2. Espanya: nova llei, pla estatal i estratègia científica i impuls de l'Observatori espanyol d'R+D+I (ICONO)

En l'àmbit estatal, les eleccions del 20 de novembre de 2011 al congrés dels diputats comporten un canvi de govern. Les competències en recerca i innovació, que durant el mandat socialista de José Luis Rodríguez Zapatero depenien del Ministeri de Ciència i Innovació (MICINN) queden absorbides, a partir de l'entrada del president popular Mariano Rajoy, al nou Ministeri d'Economia i Competitivitat (MINECO).

Durant el bienni 2011–2012 s'aprova un gran document clau, la Llei de la ciència, la tecnologia i la innovació (*BOE*, 02–06–2011), que ja recollíem en l'anterior edició de l'*Informe*. Però en no anar acompanyada d'una memòria econòmica, hi ha aspectes com la creació de l'Agència Estatal de Recerca que encara no s'han pogut desplegar.

Paral·lelament, el consell de ministres aprova, l'1 de febrer de 2013, després d'un període de consulta pública, l'Estratègia espanyola de ciència i tecnologia i d'innovació 2013–2020, que neix per “coordinar les polítiques de les diverses administracions públiques amb la Unió Europea; definir un marc estable de planificació; aplicació de criteris de qualitat i rellevància; i eficiència i rendiment de comptes, i el Pla Estatal d'Investigació Científica, Tècnica i d'innovació 2013–2016, per desenvolupar quatre grans programes estatals: “promoció del talent i l'ocupabilitat; foment de la investigació científica i tècnica d'excel·lència; lideratge empresarial en R+D+I, i d'R+D+I orientada als reptes de la societat”, i que substitueix el Pla Nacional d'Investigació Científica, Desenvolupament i Innovació Tecnològica 2008–2011, prorrogat fins el febrer de 2013.

Per poder establir el mapa d'R+D+I estatal, el Ministeri d'Economia i Competitivitat crea l'Observatori ICONO de la Fundació Espanyola per a la Ciència i la Tecnologia (FECYT), un organisme que ha de servir per poder aplicar polítiques d'avaluació de la recerca. Si ens centrem en l'àmbit de la recerca en comunicació de Catalunya, ICONO inclou totes les universitats catalanes i sis centres que es dediquen a la recerca en comunicació (vegeu la taula 1). En concret, de ciències socioeconòmiques i jurídiques incorpora el Centre Universitari de Sociolingüística i Comunicació (CUSC-UB), l'Institut de la Comunicació de la Universitat Autònoma de Barcelona (InCom-UAB) i l'Observatori d'Educació Digital (UB), mentre que en l'àmbit multidisciplinar destaquen la Fundació Blanquerna (URL), l'Institut Universitari de l'Audiovisual (IUA-UPF) i l'Internet Interdisciplinari Institute (IN3-UOC).

Catalunya és la primera comunitat autònoma espanyola en lideratge d'activitats del setè programa marc de la Unió Europea durant els anys 2007 a 2010 i la segona en xifra de fons rebuts (383,7 milions d'euros, que suposen un 29%), només superada per la Comunitat de Madrid (amb 410 milions d'euros i un 31% sobre el total)

Taula 1. Institucions d'R+D+I en comunicació de Catalunya a l'Observatori ICONO de la Fundació Espanyola per a la Ciència i la Tecnologia (2012)

Institució	Universitat	Àmbit de coneixement ^A
Centre Universitari de Sociolingüística i Comunicació (CUSC)	UB	Ciències Socioeconòmiques i Humanitats
Fundació Blanquerna	URL	Multidisciplinar
Institut de la Comunicació (InCom-UAB)	UAB	Ciències Socioeconòmiques i Humanitats
Institut Universitari de l'Audiovisual (IUA)	UPF	Multidisciplinar
Internet Interdisciplinari Institute (IN3)	UOC	Multidisciplinar
Observatori d'Educació Digital	UB	Ciències Socioeconòmiques i Humanitats

^ASegons la catalogació establerta per l'Observatori ICONO.

Font: elaboració pròpia a partir de FECYT [En línia]. www.webcitation.org/6I2192o3k

El reconeixement d'aquestes entitats en el mapa estatal d'R+D+I permet que aquestes institucions es puguin presentar directament a les convocatòries competitives del Ministeri d'Economia i Competitivitat com a entitats sol·licitants. La consolidació de nous equips i centres de recerca en comunicació a Catalunya hauria de permetre ampliar, en el proper bienni, l'actual nombre d'equips de recerca en comunicació que hi formen part.

En aquest sentit, si ens centrem en els projectes competitius de les convocatòries de recerca fonamental no orientada concedits pel ministeri durant el bienni 2011–2012, la recerca en comunicació assoleix 30 projectes, quasi el doble que en el bienni anterior, en què se'n concediren 17. En concret, a la convocatòria de l'any 2011 en trobem 11 del programa de ciències socials i 3 de l'àmbit de les humanitats, mentre que l'any 2012 se n'obtenen 14 de ciències socials i 2 d'humanitats (vegeu la taula 2). En total, la UAB aconsegueix 12 projectes de comunicació durant el bienni, seguida per la UPF amb 8, la URL amb 3, la UB i la URV amb 2 i la UdG, la UdL i la UOC amb 1. Tot i que es manté la tendència que les universitats públiques aconsegueixin més projectes finançats que les privades, l'esforç d'aquestes últimes per accedir-hi es comença a veure recompensat. Per àmbits temàtics, destaquen projectes transversals sobre internet, l'impacte de les xarxes socials i el web 2.0, l'anàlisi del cinema des de diferents disciplines, el gènere i les migracions, el servei públic i la democràcia, els videojocs, l'anàlisi i estructura dels mitjans, el periodisme científic o l'accés obert a la ciència.

L'augment de la quantitat de projectes pot ser fruit de l'esforç addicional dels grups de recerca per poder obtenir finançament en un moment de forta crisi econòmica. Tanmateix, cal tenir en compte que per a aquest tipus de convocatòries competitives, el govern espanyol va començar a aplicar l'any 2012 la política d'escollir no fer efectiva la concessió a aquells projectes avaluats favorablement si pertanyen a comunitats autònomes que no hagin complert amb l'objectiu de dèficit fiscal pactat, com a nova mesura de pressió entre les administracions. Això suposa un punt d'inflexió respecte a la política desenvolupada fins a 2011, quan només s'havien aturat concessions en casos que la institució sol·licitant

13. La Llei orgànica 2/2012, de 27 d'abril, d'estabilitat pressupostària i sostenibilitat (BOE, 30-04-2012) dota el Ministeri d'Hisenda de la facultat d'elaborar un informe favorable o desfavorable sobre la concessió de subvencions o realització de convenis amb comunitats autònomes que incompleixin "l'objectiu d'estabilitat pressupostària, de deute públic o regla de despesa" (article 20.3).

no estigués al corrent dels pagaments a l'Agència Tributària.¹³ Coincidint amb aquest gir, el ministeri ha modificat el sistema de transferir les partides econòmiques per als projectes de recerca fonamental no orientada i, tot i que tenen una durada de tres anys, ha passat a distribuir les partides de tres a quatre anualitats. Caldrà veure com es formalitzen les properes convocatòries de projectes de recerca fonamental no orientada, ja emmarcades en el nou pla estatal 2013–2016.

Taula 2. Projectes de recerca de Ciències Socials i Humanitats relacionats amb la comunicació concedits pel Pla Nacional d'R+D+I espanyol a investigadors d'universitats de Catalunya (convocatòries 2011 i 2012)

Universitat	Centre o dept. adscrit	Investigador principal	Títol del projecte
Convocatòria 2011 (modalitat projectes d'investigació fonamental no orientada)			
Període d'execució dels projectes (36 mesos, entre 2012 i 2014)			
Programa Ciències Socials			
Universitats públiques			
UAB	Dept. de Ciència Política i Dret Públic	Gavara, Juan Carlos	—“El control de la actividad en los medios de comunicación: autorregulación, administración independiente y control judicial”
	Dept. de Periodisme i de Ciències de la Comunicació Institut de la Comunicació (InCom-UAB)	Pérez Tornero, José Luis Huertas, Amparo	—“Desarrollo de indicadores de alfabetización mediática individuales, corporativos y ciudadanos” —“Las relaciones sociales de los jóvenes migrantes en internet desde la perspectiva de género”
UB	Facultat de Biblioteconomia i Documentació	Abadal, Ernest	—“El acceso abierto (<i>open access</i>) a la ciencia en España: análisis del grado de implantación y de la sostenibilidad de un nuevo modelo de comunicación científica”
UPF	Dept. de Comunicació	Fernández Cavia, José Rodrigo Alsina, Miquel Pujadas, Eva Cortiñas, Sergi	—“Comunicación online de los destinos turísticos. Desarrollo de un instrumento de evaluación integrada de la eficacia: sitios web, dispositivos móviles y redes sociales” —“Análisis de los relatos audiovisuales sobre civilizaciones y culturas. Representaciones e interpretaciones de los relatos informativos de la televisión” —“El surgimiento de la política pop en España: el espectáculo televisivo, la web 2.0 y los videojuegos” —“El periodismo científico en España y las nuevas tecnologías de la información (TIC): mapa de situación y propuestas de actuación para mejorar los procesos comunicativos”
URV	Dept. d'Estudis de Comunicació	Capriotti, Paul	—“La comunicación del patrimonio cultural de los museos. Análisis comparativo de la gestión de la comunicación institucional y digital en los museos españoles y en los principales museos de referencia a nivel mundial”
Universitats no presencials			
UOC	Fundació UOC	n. d. ^A	—“Derecho y redes digitales: hacia una redefinición jurídica del espacio público y privado”
Universitats privades			
URL	Dept. de Comunicació	Sáez Mateu, Ferran	—“La memoria histórica en la comunicación de masas”
Programa Humanitats			
Universitats públiques			
UAB	n. d. Dept. de Filologia Espanyola	n. d. Amores, Montserrat	—“Música i prensa en España. Vaciado, estudio y difusión <i>online</i> ” —“El cuento en la prensa periódica: Museo de las familias, El laberinto, El siglo Pintoresco y El Mundo pintoresco (1843–1871)”
Universitats privades			
URL	Dept. de Comunicació	Radigales, Jaume	—“Cine musical en España: recuperación, inventario y estudio de un género identitario”

Continua >

Taula 2. Projectes de recerca de Ciències Socials i Humanitats relacionats amb la comunicació concedits pel Pla Nacional d'R+D+I espanyol a investigadors d'universitats de Catalunya (convocatòries 2011 i 2012) (continuació)

Universitat	Centre o dept. adscrit	Investigador principal	Títol del projecte
Convocatòria 2012 (modalitat projectes d'investigació fonamental no orientada)			
Període d'execució dels projectes (36 mesos, entre 2013 i 2015)			
Programa Ciències Socials			
Universitats públiques			
UAB	Dept. de Comunicació Audiovisual i de Publicitat Dept. de Periodisme i Ciències de la Comunicació	Prado, Emili	—“Telerrealidad: nuevas estrategias de integración publicitaria en la TDT generalista europea”
		Lacalle, Rosario	—“La construcción social de la mujer en la ficción televisiva y la web 2.0: prototipos, recepción y retroalimentación”
		Moreno, Amparo (emèrit)	—“Comunicación y periodismo para la participación en el seguimiento y evaluación de la gestión de los gobiernos locales”
		Velázquez García-Talavera, Teresa	—“La construcción social del espacio intermediterráneo y sus correlaciones en la agenda temática de los medios de comunicación. La información en prensa y televisión”
	Dept. de Publicitat, Relacions Públiques i Comunicació Audiovisual	Lorite, Nicolás	—“Estudio multimodal de la representación de la diversidad en la publicidad española y efectos interculturales en las ciudades del Mediterráneo en tiempos de crisis”
		Rodríguez, Ángel	—“Protocolo para la medición y evaluación de valores en contenidos audiovisuales”
		n. d.	—“Las redes sociales en sus diferentes modalidades como mecanismo de búsqueda e inserción laboral en el empleo y de apoyo social en los jóvenes”
UdL	Facultat de Lletres	Feixa, Carles	—“La generación ‘indignada’. Espacio, poder y cultura en los movimientos juveniles de 2011: una perspectiva transnacional”
UPF	Dept. de Comunicació	Codina, Josep Lluís	—“Audiencias activas y periodismo. Integridad, integración en la web y buscabilidad de la información periodística”
		Guillamet, Jaume	—“El papel de la prensa diaria en la transición democrática. Cobertura informativa y comportamiento político de periódicos y periodistas”
		Alsius, Salvador	—“Transparencia y rendimiento de cuentas de la información periodística”
		Xifra, Jordi	—“La influencia de los <i>think tanks</i> en el discurso hegemónico de la prensa sobre la crisis económica”
URV	Dept. d'Estudis de Comunicació	Huertas, Assumpció	—“Uso e influencia de los social media y la comunicación 2.0 en la toma de decisiones turísticas y en la imagen de marca de los destinos”
Universitats privades			
URL	Facultat de Comunicació	n. d.	—“Redes sociales, identidad y género”
Programa Humanitats			
Universitats públiques			
UB	Facultat de Geografia i Història	Monterde, José Enrique	—“La modernidad cinematográfica en España: recepción y asimilación”
UdG	Institut de Llengua i Cultura Catalanes	Pla, Xavier	—“El impacto de la ‘Guerra Civil Europea’ en la figura del escritor-periodista (1914–1945): nuevos oficios, nuevos géneros, nuevas interrogaciones críticas”

Nota: UAB: Universitat Autònoma de Barcelona; UB: Universitat de Barcelona; UPF: Universitat Pompeu Fabra; URV: Universitat Rovira i Virgili; UOC: Universitat Oberta de Catalunya; URL: Universitat Ramon Llull. Per a l'elaboració de la taula s'han complementat les dades de les resolucions públiques amb informació sol·licitada als departaments, per conèixer el nom dels investigadors principals.

n. d.: dades no disponibles.

Font: elaboració pròpia a partir de la resolució de les convocatòries del Ministeri de Ciència i Innovació, per a les ajudes de l'any 2011 [En línia] www.webcitation.org/6I3YeJZfd, i del Ministeri d'Economia i Competitivitat, per a les ajudes de l'any 2012 [En línia]. www.webcitation.org/6I3Rcw8cS

Un altre tema no resolt durant el bienni és la modificació de la legislació actual sobre patrocini i mecenatge, reclamada des de l'àmbit empresarial, les cambres de comerç i les patronals, perquè porti majors incentius fiscals a les empreses i particulars que decideixin invertir en R+D. L'elaboració d'un primer esborrany de llei ha quedat aturada, tot i que era un compromís de Mariano Rajoy durant la campanya electoral.

3.3. Catalunya: nous reptes i mesures del model català de recerca

A Catalunya, les competències en recerca durant el bienni 2011–2012 depenen del Departament d'Economia i Coneixement, on s'adscriu la Secretaria d'Universitats i Recerca. En la línia de les *Bases d'un nou model universitari català. Actuacions estratègiques*,¹⁴ presentades el maig de 2012, la Secretaria d'Universitats i Recerca feia públics, dos mesos abans, els *Nous reptes i mesures del model català de recerca*, que aportava una diagnosi de la situació i definia les properes línies d'actuació.

En relació a l'actual sistema d'R+D+I català, format per 12 universitats i 1.297 grups de recerca reconeguts, la Generalitat detecta un total de 42.500 investigadors, xifra que suposa aproximadament un 1,5% de la població activa de Catalunya i permet entendre el pes global de l'R+D+I en el teixit econòmic català.

Durant el bienni es redueix la inversió pública en R+D+I. En concret, el pressupost de 191,1 milions d'euros el 2010 de la Direcció General de Recerca patia una davallada progressiva i passava a 171,7 milions l'any 2011 i a 168,7% l'any 2012, amb una reducció de l'11,8% entre el 2010 i el 2012 i de l'1,8% entre 2011 i 2012. Aquest fet força l'administració a dissenyar un conjunt de mesures estratègiques a mitjà i llarg termini, d'acord amb les recomanacions de l'OCDE, per millorar i impulsar el nou sistema universitari català. Durant el bienni s'ha començat a treballar en el que previsiblement ha de ser la primera llei de la ciència de Catalunya, que suposaria el complet desplegament de les competències en recerca contemplades a l'article 158 de l'Estatut d'Autonomia, i que haurien de permetre assolir un “un sistema d'excel·lència català” i definir i reforçar el règim d'autonomia de les entitats de recerca catalanes (SECRETARIA D'UNIVERSITATS I RECERCA, 2012).

En la mateixa línia, durant el bienni s'ha treballat també en el que hauria de ser el pla de recerca i innovació que ha de substituir l'actual Pla de Recerca i Innovació 2010–2013, però encara no se sap quan es podrà presentar públicament.¹⁵

Tant la futura llei de la ciència de Catalunya com el proper pla de recerca i innovació haurien de tenir en compte la comunicació com a disciplina prioritària dins de l'àmbit de les ciències socials i les humanitats.

Paral·lelament, la Generalitat de Catalunya també ha impulsat un nou projecte, el Portal de la Recerca de Catalunya, que desplegarà el recentment creat Consorci de Serveis Universitaris de Catalunya (CSUC) (PUIG, ANGLADA, 2013). És d'esperar que aquest portal reculli, amb accés obert, els resultats de les recerques científiques i les tesis doctorals, la qual cosa el pot convertir en un veritable motor de transferència de coneixement.

4. Les tesis doctorals sobre comunicació

Si en l'edició anterior de l'*Informe* explicàvem que la quantitat de 54 tesis doctorals en comunicació defensades a les universitats catalanes durant el bienni 2009–2010 es mantenia respecte el bienni anterior, durant els

En relació a l'actual sistema d'R+D+I català, format per 12 universitats i 1.297 grups de recerca reconeguts, la Generalitat detecta un total de 42.500 investigadors, xifra que suposa aproximadament un 1,5% de la població activa de Catalunya i permet entendre el pes global de l'R+D+I en el teixit econòmic català

14. Estan descrites en el capítol “Els estudis universitaris de comunicació a Catalunya” d'aquest mateix informe.

15. Font: Joaquim Ibàñez Fanes, cap de l'Àrea de Polítiques Sectorial Científiques i Tecnològiques de la Generalitat de Catalunya. Comunicació personal, febrer de 2013.

**Per universitats,
la UAB segueix
essent la que
defensa més tesis
en comunicació,
amb 39, seguida
per la UPF amb
17, la UB i la URL
amb 9, la URV
amb 7, la UdG amb
2 i la UVic amb 1**

anys 2011 i 2012 se'n produeix un augment considerable i s'arriba a 90 tesis defensades. Això pot estar motivat per la pressió pel canvi de plans d'estudi de doctorat amb l'entrada en vigor del nou sistema de l'Espai Europeu d'Educació Superior (EEES) i per l'augment del nombre d'investigadors que es poden haver quedat a l'atur i aprofiten la situació per finalitzar els seus estudis de tercer cicle.

Per gènere, 46 treballs són elaborats per homes i 44 per dones, fet que equilibra pràcticament el gènere dels doctorands i fa que es passi d'un 35% de tesis defensades per dones el bienni 2009–2010 al 48,8% del bienni actual.

Per universitats, la UAB segueix essent la que defensa més tesis en comunicació, amb 39, seguida per la UPF amb 17, la UB i la URL amb 9, la URV amb 7, la UdG amb 2 i la UVic amb 1 (vegeu la taula 3). Per primera vegada en les set edicions de l'*Informe* recollim tesis de la UdG i de la UVic, fet que es pot entendre com a resultat de la progressiva consolidació dels doctorats en comunicació en aquestes dues institucions.

Taula 3. Tesis sobre comunicació defensades a les universitats de Catalunya, per departaments (2011–2012)

Universitat	Departament / Institut	2011	2012	Total
Universitats públiques				
UAB	Dept. de Ciència Política i Dret Públic	0	1	1
	Dept. de Comunicació Audiovisual i Publicitat I ^A	9	7	16
	Dept. de Comunicació Audiovisual i Publicitat II ^B	1	0	1
	Dept. d'Història Moderna i Contemporània	0	1	1
	Dept. de Mitjans, Comunicació i Cultura	3	5	8
	Dept. de Periodisme i de Ciències de la Comunicació	1	5	6
	Dept. de Publicitat, Relacions Públiques i Comunicació Audiovisual ^B	2	4	6
UB	Dept. d'Antropologia Cultural i d'Història d'Amèrica i d'Àfrica	2	0	2
	Dept. de Didàctica de l'Educació Visual i Plàstica	1	1	2
	Dept. de Filologia Catalana	0	1	1
	Dept. d'Història de l'Art	1	1	2
	Dept. d'Història Contemporània	1	0	1
	Dept. de Pintura	1	0	1
UdG	Dept. de Filologia i Comunicació	2	1	3
UPF	Dept. de Comunicació	7	7	14
	Dept. d'Economia i Empresa	1	0	1
	Dept. de Traducció i Ciències del Llenguatge	0	1	1
	Institut Universitari d'Història Jaume Vicens i Vives	0	1	1
URV	Dept. d'Estudis de Comunicació	3	4	7
Universitats no presencials				
UOC	Internet Interdisciplinary Institute (IN3)	2	0	2
Universitats privades				
UIC	Dept. de Comunicació	1	2	3
URL	Dept. de Comunicació	6	3	9
UVic	Dept. de Comunicació	0	1	1
Total		44	46	90

Nota: UAB: Universitat Autònoma de Barcelona; UB: Universitat de Barcelona; UdG: Universitat de Girona; UPF: Universitat Pompeu Fabra; URV: Universitat Rovira i Virgili; UOC: Universitat Oberta de Catalunya; UIC: Universitat Internacional de Catalunya; URL: Universitat Ramon Llull; UVic: Universitat de Vic. En ombrejat, els departaments propis de comunicació.

^A El Departament de Comunicació Audiovisual I va passar a anomenar-se Departament de Comunicació Audiovisual i Publicitat a partir de la tardor de 2011. S'han computat en una única casella les tesis d'ambdós departaments.

^B El Departament de Comunicació Audiovisual i Publicitat II va passar a denominar-se Departament de Publicitat, Relacions Públiques i Comunicació Audiovisual la tardor de 2011. En aquest cas, les tesis defensades les hem computat per separat.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades facilitades per les universitats que imparteixen estudis de comunicació a Catalunya i les bases de dades TDX (Tesis Doctorals en Xarxa) [En línia]. www.webcitation.org/6I2Bf8AfY; i TESEO (Base de Datos de Tesis Doctorales) [En línia]. www.webcitation.org/6I2BrKXFB

Pel que fa a les temàtiques de les tesis doctorals, hi ha una tendència a l'anàlisi de nous formats i convergència, comunicació corporativa, cinema, polítiques de comunicació, indústries culturals i comunicació política, a més d'un augment de treballs sobre xarxes socials i comunitats

virtuals (vegeu l'annex del capítol). Per idiomes, 49 són escrites en castellà, 33 en català, 5 en anglès, 1 en portuguès, 1 en francès i 1 en italià.

L'augment de tesis defensades en departaments que no són estrictament de l'àmbit de la comunicació reflecteix la pluridisciplinarietat de les recerques, que s'acosten a la comunicació des d'altres disciplines com les arts visuals, la història, el dret, l'economia o l'antropologia social.

5. Les publicacions periòdiques i segells editorials especialitzats

En relació a les publicacions periòdiques especialitzades en comunicació a Catalunya, a més de les que referenciàvem en les últimes edicions de l'*Informe*, cal destacar el naixement de la revista *Communication Papers. Media Literacy & Gender Studies*¹⁶ la primavera de 2012, una iniciativa del grup de recerca Anàlisi de la Recepció de les Pantalles Audiovisuals (ARPA) de la Universitat de Girona (UdG).

Quaderns del CAC passa a difondre's exclusivament en format digital i, tot i que en l'edició anterior de l'*Informe* anunciàvem que havia augmentat la periodicitat, a partir del final de 2011 no ho pot assumir i es converteix en revista semestral.

El Col·legi de Periodistes de Catalunya dissenya un nou format de la seva revista *Capçalera*, i incorpora uns articles anomenats "dossiers", de recerca periodística, alguns dels quals donen veu a resultats de recerca universitària en comunicació.

Durant el bienni es consoliden segells editorials especialitzats, com el de la Universitat Oberta de Catalunya, que el 2012 signa un conveni amb l'Associació de Directius de Comunicació (Dircom), per encetar una nova col·lecció dedicada a la comunicació corporativa en els seus diversos vessants, i que preveu publicar una mitjana de quatre títols anuals.¹⁷

Al mateix temps, grups i centres de recerca catalans impulsen iniciatives emergents de publicacions digitals que recullen resultats de recerques, com la col·lecció de llibres electrònics del Portal de la Comunicació (InCom-UAB). En la majoria d'ocasions es tracta d'obres d'accés obert i gratuït, però es planteja aquí un gran debat: la dicotomia entre els defensors de l'accés obert a la ciència, liderats per la Comissió Europea i amb el suport de tots els estats membres, i els defensors del model de pagament per accedir a continguts digitals, sobretot des del món editorial anglosaxó. Es dona la paradoxa, en aquest cas, que investigadors d'universitats públiques catalanes que volen publicar en revistes de referència indexades de pagament, han de pagar també per poder obtenir una còpia del seu article publicat, alhora que estan obligats a difondre, des d'aquest bienni, en els repositoris universitaris sense accés restringit, tota la producció científica realitzada.

L'augment de tesis defensades en departaments que no són estrictament de l'àmbit de la comunicació reflecteix la pluridisciplinarietat de les recerques, que s'acosten a la comunicació des d'altres disciplines com les arts visuals, la història, el dret, l'economia o l'antropologia social

16. Font: UNIVERSITAT DE GIRONA [En línia]. www.webcitation.org/6I5BMQ89k

17. Font: Lluís Pastor, director de l'editorial UOC. Comunicació personal, 26 de febrer de 2013.

18. Font: TDX (TESIS DOCTORALS EN XARXA) [En línia]. www.webcitation.org/6I2Bf8AfY, i TESEO (BASE DE DATOS DE TESIS DOCTORALES) [En línia]. www.webcitation.org/6I2BrKXFB

Tot i que el bienni ha estat marcat per una retallada pressupostària de les polítiques públiques europees, espanyoles i catalanes, i s'han suprimit algunes convocatòries inicialment previstes, la recerca en comunicació a Catalunya ha experimentat un creixement de projectes de recerca finançats pel Ministeri d'Economia i Competitivitat, quantitativament parlant

6. Conclusiones i reptes de futur

La redefinició de l'actual model català de recerca, que s'ha començat a aplicar durant el bienni 2011–2012, hauria de ser una oportunitat per establir les bases d'una política científica estable que aposti decididament per enfortir el teixit de recerca i innovació, com a motor de creixement del país.

Tot i que el bienni ha estat marcat per una retallada pressupostària de les polítiques públiques europees, espanyoles i catalanes, i s'han suprimit algunes convocatòries inicialment previstes, la recerca en comunicació a Catalunya ha experimentat un creixement de projectes de recerca finançats pel Ministeri d'Economia i Competitivitat, quantitativament parlant. En la convocatòria de l'any 2011 s'obtenen 14 projectes, i en la de 2012, 16, que conviuen amb els 17 projectes vius finançats en les convocatòries dels anys 2009 i 2010.

L'augment de tesis doctorals defensades també es remarcable. Es defensen un total de 90 tesis, 44 l'any 2011 i 46 el 2012, una xifra que quasi duplica les 54 defensades durant els anys 2009 i 2010.

Entre els principals reptes de futur seria oportú que la futura llei de la ciència catalana i el pla de recerca i innovació que actualment es troben en fase de debat consideressin la comunicació social com un dels pilars fonamentals de la formació universitària, la recerca i la innovació, i que l'administració catalana dissenyés unes polítiques estables que permetessin als grups de recerca i als investigadors planificar conjuntament recerques a curt però també a mitjà i llarg termini, per seguir avançant.

Paral·lelament, la necessitat d'impulsar sinergies entre la recerca universitària i el sector empresarial es podria veure beneficiat si finalment el govern espanyol aprova una nova llei de patrocini i mecenatge que permeti a les empreses i particulars que inverteixen en recerca i desenvolupament gaudir de majors incentius fiscals, en un moment en el qual precisament les administracions insten els grups de recerca a esforçar-se per aconseguir més finançament privat i demanen a les empreses major implicació en l'àmbit de la investigació científica en general i en ciències socials en particular.

7. Referències

ASSOCIACIÓ CATALANA D'UNIVERSITATS PÚBLIQUES (ACUP) (2012): *Indicadors de recerca i innovació de les universitats públiques catalanes. Informe 2012 = Indicadores de investigación e innovación de las universidades públicas catalanas. Informe 2012 = Research and innovation indicators of catalan public universities. Report 2012* [En línia]. Barcelona: ACUP. www.webcitation.org/6I6xajibn

ASOCIACIÓN ESPAÑOLA DE INVESTIGACIÓN DE LA COMUNICACIÓN (AE-IC) (2012): *Documento de trabajo. Política científica de investigación en comunicación y nuevas bases de articulación del campo académico*. Tarragona: AE-IC, 17 de gener. www.webcitation.org/6I541yJo9

EUROPEAN COMMISSION (2012): *Communicating EU research & innovation. A guide for project participants* [En línia]. Luxemburg: Publications Office of the European Union, 2012. www.webcitation.org/6I2EEWGJS

PUIG, Miquel; ANGLADA, Lluís (2013): *El Portal de la Recerca de Catalunya* [En línia]. Barcelona: Consorci de Serveis Universitaris de Catalunya (CSUC), Barcelona: IEC. www.webcitation.org/6HdTOebn3

SECRETARIA D'UNIVERSITATS I RECERCA (2012): *Nous reptes i mesures del model català de recerca* [En línia]. Barcelona: Secretaria d'Universitats i Recerca del Departament d'Economia i Coneixement de la Generalitat de Catalunya, 26 de març. www.webcitation.org/6I6mHk1G6

8. Annex. Recull de tesis doctorals sobre comunicació llegides a Catalunya (2011 i 2012)

Aquesta compilació inclou les tesis doctorals sobre comunicació defensades a les universitats de Catalunya els anys 2011 i 2012. Metodològicament, s'hi han incorporat treballs defensats als departaments de facultats que imparteixen estudis en comunicació i també altres departaments de ciències socials i humanitats, sempre que tinguin en compte la comunicació des de l'àmbit social. La cerca documental s'ha fet mitjançant les secretaries dels departaments i les bases de dades TDX (Tesis Doctorals en Xarxa) i TESEO (Base de Datos de Tesis Doctorales).¹⁸

En aquesta edició de l'*Informe* s'han pogut indexar 90 tesis doctorals de nou de les dotze universitats catalanes: Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), Universitat de Barcelona (UB), Universitat de Girona (UdG), Universitat Pompeu Fabra (UPF), Universitat Rovira i Virgili (URV), Universitat Oberta de Catalunya (UOC), Universitat Internacional de Catalunya (UIC), Universitat Ramon Llull (URL) i Universitat de Vic (UVic).

AKIN, Altug (2011): *Fields of popular communication beyond the nation: a study of Eurovision song contest as product & as production*. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i Publicitat (UAB). Data de defensa: 12-12-2011.

ANDREU DOMINGO, David (2012): *La 'publicity', els pseudoesdeveniments i la seva presència a la premsa a Catalunya*. Bellaterra: Departament de Publicitat, Relacions Públiques i Comunicació Audiovisual (UAB). Data de defensa: 16-12-2012.
<http://hdl.handle.net/10803/83942>

ANYÓ SAYOL, Lluís (2011): *El meu videojoc, la nostra narració. Els relats de la identitat*. Barcelona: Departament de Comunicació (URL). Data de defensa: 28-10-2011.
<http://hdl.handle.net/10803/51085>

AKTAR, Ipek (2011): *Voluntary disclosure of negative information in corporate communication. Can companies benefit from disclosing their ethical infractions?* Barcelona: Departament d'Economia i Empresa (UPF). Data de defensa: 21-03-2011.
<http://hdl.handle.net/10803/31883>

ARGEMÍ BALLBÈ, Marc (2012): *La credibilitat dels rumors i les notícies. Recerca a propòsit de la segona guerra mundial*. Bellaterra: Departament de Mitjans, Comunicació i Cultura (UAB). Data de defensa: 10-04-2012.
<http://hdl.handle.net/10803/96789>

BALLANO MACÍAS, Sonia (2012): *¿Una pantalla que educa? La pedagogía de los medios de comunicación en la ESO*. Barcelona:

Departament de Comunicació (URL). Data de defensa: 13-07-2012.
<http://hdl.handle.net/10803/83863>

BARBEITO VELOSO, M. Luz (2011): *La construcción de la realidad gallega a través de los medios autonómicos. Cultura e identidad cultural en los informativos de Radio Galega y Televisión de Galicia*. Bellaterra: Departament de Publicitat, Relacions Públiques i Comunicació Audiovisual (UAB). Data de defensa: 17-06-2011.

BARBIERI MUTTIS, Nicolás (2012): *¿Por qué cambian las políticas públicas? Una aproximación narrativa a la continuidad, el cambio y la despolitización de las políticas culturales. El caso de las políticas culturales de la Generalitat de Catalunya (1980-2008)*. Bellaterra: Departament de Ciència Política i Dret Públic (UAB). Data de defensa: 13-07-2012.
<http://hdl.handle.net/10803/97352>

BARREIRO GONZÁLEZ, María Soliña (2011): *La mirada obsesiva: imágenes del tiempo en el cine de vanguardia europeo de los años 20*. Barcelona: Departament de Comunicació (UPF). Data de defensa: 23-05-2011.
<http://hdl.handle.net/10803/31884>

BERIAIN BAÑARAS, Ana (2011): *Radiografía de la metodología en investigación publicitaria. Análisis de las herramientas metodológicas utilizadas en España para medir las variables que influyen en el resultado de una campaña en televisión*. Barcelona: Departament de Comunicació (URL). Data de defensa: 02-06-2011.

BIELSA MIALET, Jordi (2011): *Arte y reproducción. Hacia una prehistoria de la imagen digital*. Barcelona: Departament de Pintura (UB). Data de defensa: 11-03-2011.
<http://hdl.handle.net/10803/2570>

BINIMELIS ADELL, Mar (2011): *La geopolítica de las coproducciones hispanoamericanas. Un análisis a través de su presencia en los festivales de clase A (1997-2007)*. Tarragona: Departament d'Estudis de Comunicació (URV). Data de defensa: 18-07-2011.
<http://hdl.handle.net/10803/51762>

CANADELL I RUSIÑOL, Roger (2012): *Josep Anselm Clavé i l'escriptura: obra poètica i periodisme cultural*. Barcelona: Departament de Filologia Catalana (UB). Data de defensa: 21-12-2012.
<http://hdl.handle.net/10803/98300>

CARDÚS I FONT, Laura (2011): *El poder de mirar-se. Els usos de la tecnologia audiovisual en processos contemporanis de negociació identitària indígena-mestissa al sud-est de Mèxic*. Barcelona: Departament d'Antropologia Cultural i Història d'Amèrica i d'Àfrica (UB). Data de defensa: 20-12-2011.
<http://hdl.handle.net/10803/80849>

CARLES HERRERO, Mª Inés (2011): *Orient-Occident: mirades creuades. El cinema com a eina per al desenvolupament de la competència en el coneixement i*

la interacció amb el món i potenciador de la competència personal i interpersonal per establir un diàleg intercultural Barcelona: Departament de Didàctica de l'Educació Visual i Plàstica (UB). Data de defensa: 11-06-2011. <http://hdl.handle.net/10803/53093>

CARRILLO PÉREZ, Nereida (2012): *El xou nostrat. L'infoentreteniment en el contingut del periodisme electoral a Catalunya en els casos de les eleccions de 2008 i 2010*. Bellaterra: Departament de Mitjans, Comunicació i Cultura (UAB). Data de defensa: 14-12-2012.

CARRIÓ SALA, Marta (2011): Creació d'una nova metodologia 'multistakeholder' per a l'amidament de la reputació corporativa a partir de l'anàlisi de les cinc metodologies de referència: Fortune AMAC, Fortune WMAC, Merco, CRQ (Corporate Reputation Quocient) i RepTrack. Barcelona: Departament de Comunicació (UPF). Data de defensa: 24-10-11.

CIVIT LLORT, Ramon (2012): *'Destino' i la cultura catalana a les acaballes del franquisme (1966-1975)*. Barcelona: Departament d'Història Contemporània (UAB). Data de defensa: 10-12-2012 <http://hdl.handle.net/10803/104478>

COCK, Alejandro (2012): *Retóricas del cine no ficción en la era de la postverdad*. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i Publicitat (UAB). Data de defensa: 27-03-2012.

COLOM VALLS, Irene (2012): *La comunicació al servei dels grups de música. Estratègia en màrqueting i aplicació de la comunicació en el pop i el rock en llengua catalana*. Barcelona: Departament de Comunicació (URL). Data de defensa: 21-06-2012. <http://hdl.handle.net/10803/83596>

CONTRERAS RUIZ, Josep (2012): *El somriure de la política. Ninotaires al voltant de la Segona República*. Barcelona: Institut Universitari d'Història Jaume Vicens i Vives (UPF). Data de defensa: 21-12-2012. <http://hdl.handle.net/10803/101411>

CUENCA FONTBONA, Joan (2011): *El análisis de la calidad de las relaciones en el ámbito de las relaciones públicas. Aplicación de un modelo global de auditoría de relaciones públicas a la sociedad municipal 22@ del Ayuntamiento de Barcelona*. Barcelona: Departament de Comunicació (URL). Data de defensa: 30-03-2011. <http://hdl.handle.net/10803/21777>

DÍEZ FERRER, Adolfo Oriol (2011): *Situacions cinematogràfiques: Debord, Bresson, Cinéma 68*. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i Publicitat (UAB). Data de defensa: 21-03-2011.

DITTUS BENAVENTE, Rubén (2012): *El cine documental político y la noción de dispositivo. Una aproximación semiótica*. Bellaterra: Departament de Mitjans, Comunicació i Cultura (UAB). Data de defensa: 26-07-2012. <http://hdl.handle.net/10803/96378>

FEDELE, Maddalena (2011): *El consum adolescent de la ficció seriada televisiva*. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i Publicitat (UAB). Data de defensa: 21-03-2011. <http://hdl.handle.net/10803/83502>

FERNÁNDEZ RIUS, Núria (2011): *Pau Audouard, fotògraf 'retratista' de Barcelona. De la reputació a l'oblit (1856-1918)*. Barcelona: Departament de Història de l'Art (UB). Data de defensa: 27-06-2011. <http://hdl.handle.net/10803/32063>

FILLOL, Santiago (2011): *Manifestaciones de una lejanía (por cercana que pueda estar). Una historia del fuera de campo cinematográfico, desde el fuera de campo tourneuriano*. Barcelona: Departament de Comunicació (UPF). Data de defensa: 16-05-2011. <http://hdl.handle.net/10803/31899>

GARCÍA-BLANCO, Iñaki (2011): *The discursive construction of democratic politics through the media*. Bellaterra: Departament de Mitjans, Comunicació i Cultura (UAB). Data de defensa: 16-06-2012.

GARIN BORONAT, Manuel (2012): *El gag visual y la imagen en movimiento. Del cine mudo a la pantalla jugable*. Barcelona: Departament de Comunicació (UPF). Data de defensa: 31-05-2012. <http://hdl.handle.net/10803/83522>

GIRALDO LUQUE, Santiago (2012): *El uso de las páginas web de los parlamentos nacionales como recurso comunicativo para promover la participación política de los ciudadanos en los procesos de toma de decisiones públicas*. Bellaterra: Departament de Periodisme i Ciències de la Comunicació (UAB). Data de defensa: 21-05-2012. <http://hdl.handle.net/10803/96246>

GÓMEZ CRUZ, Edgar (2011): *De la cultura Kodak a la cultura Flickr: prácticas de fotografía digital en la vida cotidiana*. Barcelona: Internet Interdisciplinary Institute (UOC). Data de defensa: 04-11-2011.

GÓMEZ DÍAZ, Xiana (2012): *Contenidos musicales en programación televisiva cultural. Un análisis de la representación del género en BBC, PBS y RTVE*. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i Publicitat (UAB). Data de defensa: 28-03-2012. <http://hdl.handle.net/10803/96829>

GÓMEZ MORALES, Beatriz María (2012): *Televisión hiperconsciente: las comedias animadas de 'prime time'*. Bellaterra: Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació (UAB). Data de defensa: 06-11-2012. <http://hdl.handle.net/10803/98355>

GONÇALES CARNEIRO, Rafael (2011): *Pymes, televisión digital y publicidad en Brasil: una propuesta de modelo de servicio*. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i Publicitat (UAB). Data de defensa: 25-11-2011. <http://hdl.handle.net/10803/83976>

GONZÁLEZ MOLINA, Sonia (2011): *La convergència en els gabinets de premsa i comunicació: les oficines especialitzades en seguretat viària*. Barcelona: Departament de Comunicació (URL). Data de defensa: 06-04-2011. <http://hdl.handle.net/10803/21791>

GRAU CORRAL, Inmaculada (2011): *La comunicación en comunidades virtuales de pacientes en un gran hospital universitario. El caso de Forumclínic*. Barcelona: Internet Interdisciplinary Institut (UOC). Data de defensa: 19-12-2011. <http://hdl.handle.net/10803/84047>

GRYNCO, Anastasiia (2012): *Media transparency through journalist's interpretations: research in Ukraine*. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i Publicitat (UAB). Data de defensa: 30-11-2012.

GUERRERO SOLER, Frederic (2011): *La celebració mediàtica de la victòria a la Rússia post-soviètica. Anàlisi transversal dels observables de l'hegemonia en la commemoració televisiva de la victòria sobre l'Alemanya nazi*. Barcelona: Departament de Comunicació (UPF). Data de defensa: 04-10-2012. <http://hdl.handle.net/10803/51251>

JIMÉNEZ CHAVEZ, Daniel Andres (2012): *Internet, herramienta para integrar aportaciones personales al conocimiento colectivo, y la participación de la ciudadanía plural: la web Històries de Barcelona (www.bdebarca.net), 2005 y 2010*. Bellaterra: Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació (UAB). Data de defensa: 16-04-2012. <http://hdl.handle.net/10803/24899>

JIMÉNEZ MORALES, Manel (2011): *Finals sense fi. Estudi de la construcció serial a '24', 'Prison Break' i 'Heroes'*. Barcelona: Departament de Comunicació (UPF). Data de defensa: 25-02-2011. <http://hdl.handle.net/10803/24899>

LONGHI, Ludovico (2011): *Radici culturale della comicità di Alberto Sordi. Ipotesi d'approccio biografico 1920-1954*. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i Publicitat (UAB). Data de defensa: 20-10-2011.

LOPES DE OLIVEIRA, Diogo (2012): *Análisis comparativo del contenido en eventos masivos de divulgación del conocimiento científico: las semanas de la ciencia en Cataluña y Pernambuco*. Barcelona: Departament de Comunicació (UPF). Data de defensa: 13-07-2012.

MAMBLONA AGÜERA, Ricard (2012): *Las nuevas subjetividades en el cine documental contemporáneo. Análisis de los factores influyentes en la expansión del cine de lo real en la era digital*. Barcelona: Departament de Comunicació (UIC). Data de defensa: 13-07-2012. <http://hdl.handle.net/10803/83917>

MARCA FRANCES, Guillem (2011): *La evaluación en los modelos de planificación estratégica de las relaciones públicas. Análisis comparativo del uso de la evaluación de la comunicación en las redes hospitalarias de los modelos*

sanitarios de España, el Reino Unido y Estados Unidos. Tarragona: Departament d'Estudis de Comunicació (URV). Data de defensa: 12-09-2011. <http://hdl.handle.net/10803/51765>

MARTINS MESQUITA, Aline (2012): *A família monoparental na ficção televisiva: as práticas narrativas do Brasil e da Espanha como relatos das novas representações afetivo-amorosas*. Bellaterra: Departament de Mitjans, Comunicació i Cultura (UAB). Data de defensa: 20-07-2012. <http://hdl.handle.net/10803/96266>

MAS MANCHÓN, Lluís (2011): *Modelos entonativos para la segmentación automática de los programas informativos en unidades-noticia*. Bellaterra: Departament de Publicitat, Relacions Públiques i Comunicació Audiovisual (UAB). Data de defensa: 18-03-2011. <http://hdl.handle.net/10803/48655>

MENÉNDEZ, Jesica (2012): *Crisis económica y RCS: análisis del sector financiero en la prensa: el caso Santander y la Caixa*. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i Publicitat (UAB). Data de defensa: 26-10-2012.

MONCLÚS BLANCO, Belén (2011): *Evolución de los noticiarios de 'prime time' de las cadenas generalistas españolas. Formato y contenidos*. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i Publicitat (UAB). Data de defensa: 11-10-2011.

MERINO JULAR, María Elena (2012): *Desencuentros comunicativos y percepciones sobre la cultura, la comunidad y la lengua en inmigrantes adultos. El caso de los pakistaníes en Cataluña*. Barcelona: Departament de Traducció i Ciències del Llenguatge (UPF). Data de defensa: 17-07-2012. <http://hdl.handle.net/10803/85410>

MONTAGUT CALVO, Marta (2012): *L'agenda temàtica i la construcció de marcs interpretatius a la ràdio. El cas de la sentència de l'Estatut de Catalunya*. Tarragona: Departament d'Estudis de Comunicació (URV). Data de defensa: 09-07-2012. <http://hdl.handle.net/10803/87116>

MONTERO AULET, Francesc (2011): *Manuel Brunet i Solà (1889-1956). El periodisme d'idees al servei de la 'veritat personal'*. Girona: Departament de Filologia i Comunicació (UdG); Institut de Llengua i Cultura Catalanes (UdG). Data de defensa: 28-10-2011. <http://hdl.handle.net/10803/51996>

MONTAÑA BLASCO, Mireia (2012): *Els joves adults com a consumidors i 'target' dels mitjans publicitaris*. Barcelona: Departament de Comunicació (UPF). Data de defensa: 10-12-2012.

MONZÓ ARÉVALO, Rosa (2012): *Enfoque por competencias: el caso de la Escuela de Administración de Instituciones ESDAI de la Universidad Panamericana*. Barcelona: Departament

de Comunicació (UIC). Data de defensa: 27-03-2012.
<http://hdl.handle.net/10803/79177>

MORALES FERNÁNDEZ, Alfonso María (2012): *La transformación de RTVE desde la VIII legislatura (legislatura, digitalización y financiación)*. Bellaterra: Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació (UAB). Data de defensa: 29-10-2012.

MUNTÉ RAMOS, Rosa Áurea (2012): *La ficción sobre el Holocausto: silencio, límites de representación y popularización en la novela 'Everything is illuminated' de Jonathan Safran Foer*. Barcelona: Departament de Comunicació (URL). Data de defensa: 20-04-2012.
<http://hdl.handle.net/10803/81073>

NAVALLES I VILLAR, Pere (2012): *Sobre la capacitat de reconeixement i identificació d'una marca comercial per mitjà de l'olfacte. Memòria olfactiva. 'Top ten' de marques per la seva capacitat de recordació olfactiva*. Bellaterra: Departament de Publicitat, Relacions Públiques i Comunicació Audiovisual (UAB). Data de defensa: 06-03-2012.
<http://hdl.handle.net/10803/96427>

OLIVERA CAJIGA, Mauricio Nihil (2011): *E-migración. Las TIC como herramienta de gestión de las políticas de inmigración en Cataluña*. Bellaterra: Departament de Mitjans, Comunicació i Cultura (UAB). Data de defensa: 21-09-2012.
<http://hdl.handle.net/10803/79137>

PERALES GARCÍA, Cristina (2012): *Anàlisi crítica de la cobertura de l'encaix de Catalunya i Euskadi dins Espanya a través dels discursos de la premsa espanyola, catalana i basca publicats durant la Transició i fins l'aprovació dels estatus català i basc (1975-1976). El discurs editorial i de les comunes d'opinió publicats per ABC, El País, La Vanguardia, Avui, El Correo i Deia*. Bellaterra: Departament de Mitjans, Comunicació i Cultura (UAB). Data de defensa: 07-09-2012.

PEREIRA CORREIA, Pedro Álvaro (2012): *La interactividad de la comunicación digital en la competitividad de las organizaciones y en la maximización de las necesidades y deseos de los individuos cuando asumen el papel de consumidores a través de las redes sociales en Portugal. Un paradigma de marketing*. Vic: Departament de Comunicació (UVic). Data de defensa: 13-09-2012.
<http://hdl.handle.net/10803/96664>

PIAZZO, Virginia (2012): *Crisis en la web 2.0: gestión de la comunicación para preservar la imagen y la reputación organizacional 'online'*. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i Publicitat (UAB). Data de defensa: 25-07-2012.
<http://hdl.handle.net/10803/96276>

POCH SABARICH, Francesc (2012): *El petit productor de cinema. El cas d'en Josep Maria Conillés*. Barcelona: Departament de Comunicació (UPF). Data de defensa: 10-01-2012.
<http://hdl.handle.net/10803/69938>

PUIG I BORRÀS, Núria (2011): *Emocions i publicitat. El lligam emocional entre l'emissor i el receptor de la publicitat*. Girona: Departament de Filologia i Comunicació (UdG). Data de defensa: 11-03-2011. <http://hdl.handle.net/10803/31846>

RODRÍGUEZ GRANELL, Ana (2012): *Teoría y práctica del cine como dispositivo crítico. El alcance de la modernidad y las formas de lo político desde la historia del arte al cine de los años treinta*. Barcelona: Departament de Història de l'Art (UB). Data de defensa: 02-05-2012. <http://hdl.handle.net/10803/80942>

RODRÍGUEZ JIMÉNEZ, Leda (2011): *La crisis de la realidad y del sujeto en el relato cinematográfico contemporáneo: una lectura desde el psicoanálisis*. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i Publicitat (UAB). Data de defensa: 26-01-11.

RODRÍGUEZ PEREA, Encarnación (2012): *La comunicación de riesgo en el marco de las prácticas comunicativas de los principales polígonos químicos de España*. Tarragona: Departament d'Estudis de Comunicació (URV). Data de defensa: 29-10-2012. <http://hdl.handle.net/10803/96293>

ROGER LOPPACHER, Olga (2011): *La comunicación ambiental en el reciclado de envases de aluminio por parte de los adolescentes: talleres educativos y mensajes SMS*. Barcelona: Departament de Comunicació (UIC). Data de defensa: 28-07-2011. <http://hdl.handle.net/10803/48597>

SALCEDO MALDONADO, Jorge Luis (2012): *La visibilidad mediática de actores políticos en la red. La política de gestión de contenidos digitales y la propiedad intelectual en España y en el Reino Unido*. Bellaterra: Departament de Ciència Política i de Dret Públic (UAB). Data de defensa: 22-06-2012. <http://hdl.handle.net/10803/96483>

SAN EUGENIO VELA, Jordi de (2011): *La transformació de territoris en marques: el reconeixement i la diferenciació d'identitats espacials en temps postmoderns. Un estat de la qüestió*. Barcelona: Departament de Comunicació (UPF). Data de defensa: 04-04-2011. <http://hdl.handle.net/10803/22673>

SÁNCHEZ MARTÍ, Sergi (2011): *Hacia una imagen no-tiempo. Deleuze, el tiempo y el cine digital*. Barcelona: Departament de Comunicació (UPF). Data de defensa: 21-01-2011.

SENDRA MESTRE, Maria Assumpta (2012): *Tractament de la pau a la premsa escrita. Mediació i accions a favor de la pau davant dels conflictes a través de l'anàlisi de notícies internacionals a La Vanguardia, El País i l'Avui des del setembre de 2008 al setembre de 2009*. Barcelona: Departament de Comunicació (URL). Data de defensa: 01-02-2012. <http://hdl.handle.net/10803/63200>

SERRA NAVARRO, David (2012): *Nodes relacionals en el model Second Life. Producció i singularitat*. Girona: Departament de Filologia i Comunicació (UdG). Data de defensa: 19-06-2012. <http://hdl.handle.net/10803/83498>

SERRAT MANEN, Jordi (2011): *La precepció que tenen les persones sordes signants de l'actualitat periodística (2005-2009): exploració comparativa entre els estudiants de la Gallaudet University i la comunitat sorda catalana*. Bellaterra: Departament de Periodisme i de Ciències de la Comunicació (UAB). Data de defensa: 05-05-2011. <http://hdl.handle.net/10803/96484>

SOLA MORALES, Salomé (2012): *La dialéctica entre las narrativas mediáticas identitarias y los procesos de indentificación*. Bellaterra: Departament de Mitjans, Comunicació i Cultura (UAB). Data de defensa: 12-07-2012. <http://hdl.handle.net/10803/96485>

SOLÀ SAÑA, Sergi Lluís (2012): *Els treballadors i els col·laboradors de les emissores de ràdio locals i comarcals de Catalunya. Definició i funcions de les figures professionals*. Barcelona: Departament de Comunicació (URL). Data de defensa: 19-06-2012. <http://hdl.handle.net/10803/83594>

SOLANAS GARCÍA, Isabel (2011): *Orígenes de la publicidad moderna (1800-1925). La aparición de la dirección y la gestión de cuentas como función profesional en las agencias de publicidad modernas*. Barcelona: Departament de Comunicació (URL). Data de defensa: 21-07-2011. <http://hdl.handle.net/10803/32223>

SOUZA BADET, Maria de (2011): *La construcción del imaginario social de la mujer brasileña en España: análisis de la recepción mediática junto a estudiantes de 4º ESO de Barcelona, Sabadell y Sitges*. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i Publicitat (UAB). Data de defensa: 28-11-2011.

SPINELLI, Luciano (2011): *Graffiti: traces de la socialité. Une approche photo-ethnographique de la communication urbaine*. Barcelona: Departament de Comunicació (UPF). Data de defensa: 24-06-2012.

SUÁREZ GÓMEZ, Rafael (2012): *Captación de la imagen cinematográfica: soportes fotoquímico y digital*. Barcelona: Departament de Didàctica de l'Educació Visual i Plàstica (UB). Data de defensa: 19-01-2012. <http://hdl.handle.net/10803/83343>

SUNYER HOMBRABELLA, Marta (2012): *Algunos techos de cristal que actúan como límite en el horizonte profesional de la mujer en el cine de Hollywood*. Barcelona: Departament de Comunicació (UPF). Data de defensa: 29-02-2012.

TARDAI, Daria (2012): *Domestication of international conflicts TV coverage: overlapping between political and media discourses*. Bellaterra: Departament

de Comunicació Audiovisual i Publicitat (UAB). Data de defensa: 30-11-2012.

UHARTE HUERTAS, Miren (2011): *El arte de la exposición. Mirada y acción en el cine etnográfico de temática urbana (1921-1931)*. Barcelona: Departament d'Antropologia Cultural i Història d'Amèrica i d'Àfrica (UB). Data de defensa: 02-12-2011. <http://hdl.handle.net/10803/53505>

URDANETA GARCÍA, Marianela Haideé (2011): *La imagen de Venezuela en España. Una mirada des de la prensa y los inversionistas españoles*. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i Publicitat II (UAB). Data de defensa: 18-11-2011.

VÁZQUEZ GUERRERO, Marina (2012): *La radio universitaria en México y España. Estudio de la participación y formación de los jóvenes*. Barcelona: Departament de Comunicació (UPF). Data de defensa: 26-06-2012. <http://hdl.handle.net/10803/84113>

VEGA CEDEÑO, Bladimir (2012): *Lenguaje visual publicitario como sistema de comunicación en el 'street art': creación y difusión*. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i Publicitat (UAB). Data de defensa: 07-06-2012. <http://hdl.handle.net/10803/96723>

VELÁSQUEZ GARCÍA, Germán (2012): *Móviles de guerrilla. Procesos de autocomunicación, lenguaje audiovisual en medios móviles y su aplicabilidad didáctica en pedagogías alternativas. Estudio de caso en el Colegio Colombo Francés de Medellín, Colombia*. Barcelona: Departament de Comunicació (URL). Data de defensa: 28-09-2012. <http://hdl.handle.net/10803/84187>

VELÔZO DE MORAIS, Paula Roberta (2012): *Los usos del audiovisual en el consumo y producción cultural del Brega en las periferias multiculturales de Recife*. Departament de Publicitat, Relacions Públiques i Comunicació Audiovisual (UAB). Data de defensa: 16-05-2012. <http://hdl.handle.net/10803/96892>

VIDAL CARRETERO, Antoni (2012): *El servicio público audiovisual y la construcción del estado autonómico: RTVE 1980-2006*. Bellaterra: Departament de Publicitat, Relacions Públiques i Comunicació Audiovisual (UAB). Data de defensa: 20-12-2012.

VILLA MONTROYA, María Isabel (2011): *Producción 'cross-media': el caso de Televisió de Catalunya*. Bellaterra: Departament de Comunicació Audiovisual i Publicitat (UAB). Data de defensa: 21-03-2011. <http://hdl.handle.net/10803/42305>

YESTE PIQUER, Elena (2011): *Revisionisme històric i negacionisme. La persecució política de la llengua catalana (1874-2011)*. Barcelona: Departament de Comunicació (URL). Data de defensa: 27-06-2011. <http://hdl.handle.net/10803/32014>

ZAMORA ESCALA, Jaume Enric (2012): *Els arxius i el conflicte polític en el segle XX: El cas dels arxius catalans (1931–1939)*. Barcelona: Departament de Història Contemporània (UB). Data de defensa: 06–02–2012. <http://hdl.handle.net/10803/83298>